

TEKSTIILIALAN AMMATTILAINEN: STUDIOKUTOJA

Toisen asteen ammatillisten tutkintojen suorittamiseen on avautunut uusi mahdollisuus ammattitutkintolain myötä. Tavoitteena on kehittää ammattitaidon hankkimistavoista riippumattomia tutkintoja ja toisaalta saada koko ammatillinen koulutus kansallisen laadunvarmistusjärjestelmän piiriin. Tutkintoja on järjestetty runsaasti eri aloilla, ja nyt ne ovat tulleet myös käsi- ja taideteollisuusosalalle. Ammattitaidon voi hankkia eri tavoin ja osoittaa taitonsa suorittamalla näyttökokeet. Valmentava koulutus antaa eväitä alalla toimimiseen ja tutkinnon suorittamiseen. Samalla jatko-opintomahdollisuudet paranevat ja yhdenmukaistuvat. Ammattitutkintolain mukaiset tutkinnot ovat ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja. Ammattitaidon takeena on kansainvälinen ammattitaitopassi.

Studiokudonta

Studiokudonta tarkoittaa ammattimaista kankaan kudontaa, jossa painottuu kokonaisvaltainen työn hallinta suunnittelusta ja mallin tulkinnasta tuotekehitykseen ja tuotannolliseen toimintaan sekä markkinointiin. Studiokudonnassa korostuu kunnianhimoisen tekeminen, taito, korkea laatu ja monipuolinen ammatillinen osaaminen sekä yhteistyö eri ammattiryhmien kanssa.

Studiokudonnan artonimitutkinto kehitettiin Heinolan käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksessa 1990-luvun alussa. Opetusministeriö vahvisti 1994 tekstiilialan ammattitutkintojen tutkin-

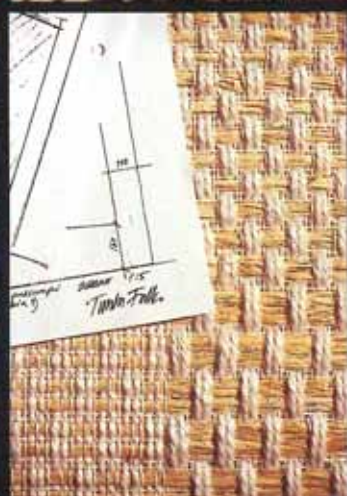
Työtapojen hallinta ja ammattilaisten tekemä taito ovat studiokutojan menestystekijöitä.

Sängynpeitekangas, suunnittelu Ritva Puotila ja toteutus studiokudonta.

Opiskelijoiden suunnittelema ja toteuttama pellavainen kallallinsarja.

Sermi/tuoliprojekti suunnittelu Tiula Falk ja toteutus studiokudonta.

Hopeaseppä, keramiikkakisälli, neulemestari, studiokutoja, studio-ompe-
lija, värjärikisälli, puuseppä jne. Osa ammattiteistä tuntuu tutuilta, osa
herättää kysymyksiä. Kaikki ovat ammattitutkintonimikkeitä, jotka ope-
tusministeriö on vahvistanut käsi- ja taideteollisuusosalalle. Taitava tekijä
voi edetä mestariksi ja osoittaa taitonsa näyttökokeilla.

tonimikkeeksi studiokutojan, ja tutkinnoille laadittiin valtakunnalliset perusteet. Studiokudon-

nan artonimikoulutus jatkuu toistaiseksi Heinolassa yo-pohjaisena koulutuksena. Rinnalla

on alkamassa studiokutojan ammattitutkintoon valmentava koulutus vuoden mittaisena modu-
loituna opetuksena. Myös jois-
sakin muissa oppilaitoksissa jär-
jestetään valmentavaa koulutus-
ta. Näyttökokeiden anto-oikeu-
desta päättää käsi- ja taideteol-
liusalan tekstiilin valtakunnal-
linen tutkintotoimikunta syksyn
alussa.

Studiokutojan ammattitutkinto ja erikoisammattitutkinto

Studiokutojan ammattitutkinto ja erikoisammattitutkinto ovat vaihtoehtoinen tapa suorittaa ammatillinen tutkinto verrattuna perinteiseen koulutukseen. Ammattitaidon voi hankkia omaehtoisena aikuiskoulutuksena, yksityisopiskelijana, työvoimakoulutuksena, oppisopimusteitse, työelämässä, henkilöstökoulutuksessa tai muilla tavoin. Oleellista on, että tutkintojen perusteissa edellytetty osaaminen osoitetaan näyttökokeissa.

Ammattitutkinto on myös jatkokoulutusväylä tekstiilialan artesaanitutkinnon suorittaneelle, sillä studiokutojan ammattitutkinto edellyttää perustutkintoa edistyneempää ja harjaantuneempaa taitoa ja erikoistumista. Työssä oppiminen antaa vahvan työelämäntuntemuksen ja konkreettisen kuvan ammatil-
alasta ja sen mahdollisuuksista. Monipuolista osaamista voi syventää ammattitutkintoihin valmentavassa koulutuksessa.

Studiokutojan ammattitaito

Studiokutojan tulee olla esteettisesti suuntautunut, kehityskykyinen ammatilainen. Hän voi

erikoistua yksilöllisiin uniikki-tuotteisiin tai piensarjatuotantoon soveltuviin, korkeatasoisiin käyttöteksteihin. Hänen toimialaansa voivat kuulua mm. kansallispukekankaat, nauhat tai muut erikoistekstiilit.

Omavastuinen tuotanto on yhä yleistävämpi tapa hankkia toimeentulo. Toisen palveluksessa, verkoston jäsenenä, alihankintatyössä tai yksityisyrittäjänä toimittaessa keskeistä on uusien tuoteideoiden kehittäminen sekä uusien käyttökohteiden

ja markkinointikanavien löytäminen nykyisille tuotteille.

Näyttökokeet

Näyttökokeita voi järjestää ja vastaanottaa tutkintotoimikunnalta luvan saanut oppilaitos. Studiokutojan ammattitutkinnon neljällä modulilla mitataan laaja-alaista ammattitaitoa käyttötekstiilin suunnittelusta ja tuotekehityksestä valmistukseen ja tuotteiden markkinointiin. Yhdessä modulissa voi valita eri-

koistekniikoita oman erikoistumisen mukaan; vaihtoehtoina kansallispukekankaat, kansanomaiset pujotukset ja poiminnat, nauhatekniikat, nypläys tai muut erikoistekniikat. Moduulit suoritetaan erillisinä kokonaisuuksina ja yksittäisen moduulin suorituksesta on mahdollista saada todistus.

Studiokutojan erikoisammattitutkinnon neljässä modulissa vaaditaan pidemmälle menevää ammattitaitoa, soveltamista ja tuotekehitystyötä.

Lisätietoja studiokutojan ammattitutkintoon valmentavasta koulutuksesta ja näyttökokeista saa mm. Heinolan käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksesta, puh. (03) 8475 412.

TEKSTI RITVA SOMERMA
KUVAT HEINOLAN KÄSI- JA
TAIDETEOLLISUUSOPPILAITOS/
JARMO VUORIVIRTA

Ammattitutkinnot ovat uusi haaste taidon säilymisen puolesta!

Professional Studies IN CRAFTS AND DESIGN

International Seminar
The Development of
Crafts and Design
Professions
20th to 22nd February 1997

Käsi- ja taideteollisuusalan erikoistumisopinnot

Nämä käsi- ja taideteollisuusalan erikoistumisopinnot ovat esimerkiksi ammatin nykyaikaista hallintaa, kehittämistä ja tutkimusta kehittävästä jatkokoulutuksesta, jota tarjotaan vähintään opistoasteisen tutkinnon suorittaneille, käsi- ja taideteollisuusalan ammateissa toimiville henkilöille. Koulutuksen voi suorittaa työn ohessa keskimäärin kolmessa vuodessa. Seuraava ryhmä aloittaa syksyllä 1998, jolloin ensimmäisen ryhmän kokemuksia voidaan hyödyntää koulutuksen kehittämisessä.

Mitä PD-koulutus oikein tarkoittaa? Kyseessä on *professional development* -sanayhdistelmästä tehty lyhenne. Opintojen tarkoituksena on ammatillinen kehittyminen ja oman ammatin kehittäminen sekä kriittisen ja tutkivan otteen edistäminen ammattitoiminnassa. Tähän kuuluu oman tai työyhteisön työprosessin tutkiminen ja kehittäminen. Tarkoituksena on myös siirtää tutkimuksen tuloksia käytännön ammattitoiminnassa helposti käyttökelpoiseen muotoon.

Erikoistumisopinnot voivat painottua käsityön ja muotoilun alueella käytännöllis-ammattilli-

Kuopion käsi- ja taideteol-

lisuusakatemia aloitti syksyllä

1996 yhteistyössä Kuopion yli-

opiston koulutus- ja kehittämis-

keskuksen kanssa 40 opintovii-

kon pituisen PD-koulutuksen.

sesti, taiteellisesti tai tieteellisesti teoreettisesti. Opintoihin sisältyy kuitenkin yhteinen orientoiva osa, joka kytkee opinnot käsityötieteen alueen teoreettiseen taustaan. Opintoihin sisältyy metodiohjelmaa, joissa esitellyt menetelmät ovat sovellettavissa erilaisiin ammatillisiin projekteihin ja ammattikäytännön kehittämistyöhön.

Yksilöllisissä opinnoissa kukin osallistuja keskittyy pitkäjänteisesti ja tavoitteellisesti ammatillisen kehittymisen kannalta keskeisten aihealueiden syventämiseen ja laajentamiseen. Tämä tapahtuu opintoprojektityön ja sitä tukevien opintojen avulla.

Alan tieteellisen perustan hyö-

dyntäminen ja yhteistyö yliopistojen kanssa koettiin Kuopion käsi- ja taideteollisuusakatemiassa tärkeiksi tasokasta jatkokoulutusta suunniteltaessa. Kuopiossa halukkailla opiskelijoilla on mahdollisuus tarjota opintosuorituksiaan myös maisterintutkinnon tai yliopistollisten jatko-opintojen osasuorituksiksi. Tästä syystä alan tieteellinen perusta, yliopistollinen yhteistyö ja korkeatasoinen opettajakunta todettiin välttämättömiksi.

PD-opintoja valvoo johtoryhmä. Syksyllä 1996 aloittaneiden opiskelijoiden opintoja valvovan johtoryhmän puheenjohtajana toimii Kuopion käsi- ja taideteollisuusakatemiassa rehtori Eija Vähälä ja siihen kuuluu 5 jäsentä eri yliopistoista. PD-koulutuksen kurssinjohtajana toimii aikuiskoulutusosaston johtaja Mirja Kälviäinen Kuopion käsi- ja taideteollisuusakatemiasta.

Koulutus on nimetty alunperin englanninkielisellä nimellä: Professional Studies in Crafts and Design. Opiskeluun liittyy oman ammatillisen toiminnan kehittäminen myös sen kansainvälisen yhteistyöverkon kautta, jota koulutuksen ympärille kootaan. Yhteistyötahoina

on yliopistoja, tutkimuskeskuksia, yrityksiä sekä kulttuurilaitoksia. Opintoihin kuuluu mm. 5 opintoviikon pituinen ulkomaisten opintojen osuus. Myös diplomitoille voidaan etsiä tukea ulkomaisilta asiantuntijoilta. Ulkomaiset yhteistyötahot ovat olleet kiinnostuneita koulutuksesta myös sen tarjoaman opintosisällön ja opiskelumahdollisuuksien takia.

Ensimmäisen ryhmän opiskelijat ovat aloittaneet diplomitojensa työstämisen. Joillakin opiskelijoilla oli aihe jo valmiina koulutukseen tullessa, toisilla se on kehittynyt opintojen edistyessä. Diplomitojen aihepiirit vaihtelevat alan tuotteiden markkinoinnista asiakaskeksien ajatteluun ja suunnittelullisesta tai teknisestä tuotekehityksestä luovan prosessin tai taidon hallinnan analyysiin. Aiheet ovat siis koulutuksen tarkoituksen mukaisesti käsi- ja taideteollisuusalan ammatillista toimintaa kehittäviä.

Katso myös Internetistä: <http://www.uku.fi/laitokset/kkk/crafts/>

TEKSTI MIRJA KÄLVIÄINEN